

2.13. "SUSTAINABLE INNOVATION" AS MEANS OF OVERCOMING THE ECONOMIC CRISIS OF 2020

2.13. «СТІЙКІ ІННОВАЦІЇ» ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ 2020 РОКУ

Перше півріччя 2020 року стало непростим випробуванням для всіх країн світу. Настала глибока економічна криза, яка триває й досі. Одними з її основних ускладнюючих чинників є падіння цін на нафту, як результат – падіння світового фондового ринку, а також карантинні обмеження, спричинені пандемією Covid-19. Нові умови існування вимагають нових підходів до організації як міжнародної політики держави, так і підприємницької діяльності.

Держави, які змогли адаптуватися до нових умов, балансують між заходами по боротьбі з поширенням вірусу та стабілізацією стану економіки. Більшість з них перевищили показники по безробіттю та зафіксували найнижчий рівень ВВП за останні 20 років. Такі республіки як Аргентина та Ліван оголосили дефолт, а Іран, нафтовидобувний лідер з найбільшою економікою на Середньому Сході, запросив фінансову допомогу у світу. Паралельно з цим, більшість країн демонструють зростання кількості хворих, в тому числі й Україна.

В таких складних умовах, підприємствам необхідно пристосовуватися до нового ринку, нових правил організації діяльності, нового світу. Щоб забезпечити стабільне фінансове та ринкове становище або хоча б втриматися на плаву, необхідно забезпечити постійний пошук інноваційних підходів щодо ведення діяльності та впровадження інновації, які в кінцевому результаті матимуть найвищу ефективність. Потрібно займатися розробкою, дослідженням і наступним впровадженням не просто інновацій, а «сталіх інновацій». Для подолання кризи та адаптації до нестабільних зовнішніх умов, стійкі інновації мають стати невід'ємною частиною довгострокової стратегії розвитку підприємств, оскільки вони виконують не лише економічну, а й соціальну функцію, охоплюючи всі сторони життя суспільства. Як показує міжнародна практика, в довгостроковій перспективі без інноваційної активності є неможливим подальший економічний та культурний розвиток.

Постановка завдання. Поняття «стійкі інновації» вивчалось рядом закордонних вчених, таких як Л. Хендріксон, Д. Тейлор, Л. Шмідт, Т. Клаузен, Г. Фюлоп та інші. Українські науковці, такі як Г. Т. П'ятницька, В. С. Найдюк, також проводили дослідження в цьому напрямку. Однак це явище досконало не вивчено, на сьогодні немає загальноприйнятого визначення. Саме тому, в своїй роботі, на основі вивченої літератури, сформулюємо визначення терміну «стійкі інновації» з його основними ознаками. Дослідимо рівень інноваційної діяльності в Україні, а також висвітлимо роль таких інновацій в умовах, що склалися під дією карантинних обмежень.

Методологія. При підготовці даної наукової статті були застосовані статистичні та аналітичні методи, метод дефінітивного аналізу, графічні методи та метод екстраполяції трендів.

Результати дослідження. Організація та впровадження стійкої інноваційної діяльності забезпечує довгострокові переваги для підприємств. Дослідження британського, шведського, італійського, іспанського, фламандського, фінського та французького бізнесу показують сильний взаємозв'язок між стійкістю інновацій та зростанням прибутковості, обсягів продажу та продуктивності праці.⁴⁵⁰

Ларрі Шмідт запропонував вважати інноваційну діяльність підприємства стійкою, якщо вона включає в себе впровадження ряду заходів, спрямованих на довгостроковий розвиток підприємства. Причому вони мають бути результативними, не відноситися до так званого «театру інновацій», які характеризуються лише візуальними змінами, не маючи під собою

⁴⁵⁰ Вплив стійких інновацій на зростання бізнесу (2018), с. 1-12.

відчутної ефективності.⁴⁵¹ Томмі Клаузен розглядає цей термін з точки зору стратегічного планування. На його думку, впровадження інновацій має стратегічне значення для підприємства, причому цей процес має бути постійним. Також він вважає, що підприємство, яке хоча б раз успішно запровадило інновацію, має значно більший інноваційний потенціал та шанси, що це повториться знову, і, як результат, забезпечить собі стійкі інноваційні процеси.⁴⁵² Що стосується вітчизняних вчених, то Г. П'ятницька вважає фінансову стійкість основою для забезпечення інноваційності підприємства. Тобто, пропонується розглядати можливості для стійкого інноваційного розвитку з точки зору фінансового положення підприємства. Для цього запропоновано шість стратегічних векторів інноваційного розвитку залежно від динаміки середньострокової та довгострокової стійкості підприємства, які дають змогу визначити доцільність розробки та впровадження інновації та їх наслідки.⁴⁵³ Г. Фюлоп розглядає інноваційну стратегію розвитку підприємства як одну зі складових довгострокової програми сталого розвитку підприємства. Вона дозволяє зміцнити стратегічне положення та забезпечити ринкову диференціацію. Стійкі інновації в цьому випадку розглядаються через впровадження унікальних продуктових інновацій, які забезпечують збільшення обсягів продажу та прибутку.⁴⁵⁴

Розглянувши всі вищенаведені твердження, пропонуємо відокремити основні ознаки сталих інновацій. Це:

1. Безперервний пошук та впровадження нововведень;
2. Націленість на розвиток підприємства в довгостроковій перспективі;
3. Економічне обґрунтування;
4. Синергетичний ефект.

Синергізм інноваційної діяльності має сумарний ефект взаємодії двох чи більше інновацій, що характеризується результатом, який істотно перевищує ефект кожного окремого компонента у вигляді їх математичної суми. Джерелами інноваційної синергії є інтеграційні процеси. Їх синергія сприяє розвитку інноваційного потенціалу в таких напрямках як: науково-технічний, технологічний, виробничий, інвестиційний та кадровий потенціал, а також зростання продуктивності праці, покращенню структури та конкурентоспроможності виробництва.⁴⁵⁵

Підсумовуючи все вищесказане, пропонуємо узагальнене визначення досліджуваного поняття. «Сталі інновації» – це комплекс інновацій, які складають інноваційну стратегію довгострокового розвитку підприємства, що мають відчутну самостійну ефективність та синергетичний ефект, а також забезпечують стійке фінансове та конкурентоспроможне положення підприємства.

Цей термін розглядається також і на державному рівні. В Проекті Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» (знаходиться зараз на доопрацюванні), сталий розвиток представляє собою політичну та практичну модель, орієнтовану на досягнення оптимального балансу між трьома складовими розвитку: економічною, соціальною та екологічною.

Одним зі складових цієї Стратегії є вектор розвитку, який полягає в забезпеченні сталого розвитку країни, проведенні структурних реформ, забезпеченні економічного зростання екологічно невиснажливим способом та створенні сприятливих умов для ведення господарської діяльності.

Визначальним є інноваційне спрямування розвитку, яке ґрунтується на:

- активному використанні знань і наукових досягнень;
- стимулюванні інноваційної діяльності;

⁴⁵¹ Значення стійкості: побудова довгострокової інноваційної системи (2019).

⁴⁵² Інноваційні стратегії як джерело стійких інновацій. (2010), с. 1-9.

⁴⁵³ Фінансова стійкість як базис для визначення стратегічного вектору інноваційного розвитку підприємства. Інвестиції: практика та досвід (2018), с. 9-16.

⁴⁵⁴ Впровадження стратегії стійкого розвитку для підвищення ефективності бізнесу (2017), с. 200-207.

⁴⁵⁵ Синергія інноваційного і технологічного розвитку (2018).

- створенні сприятливого інвестиційного клімату;
- оновленні виробничих фондів;
- формуванні високотехнологічних видів діяльності та галузей економіки;
- підвищенні енергоефективності виробництва;
- стимулюванні збалансованого економічного зростання, ґрунтованому на залученні інвестицій у використання відновлюваних джерел енергії.⁴⁵⁶

Аналізуючи складові інноваційного розвитку держави, можна зробити висновок, що всі вони відповідають ознакам «сталих інновацій». А отже, запровадження вищезгаданих складових інноваційного розвитку країни є першочерговою надважливою задачею. Оскільки вони матимуть результативний ефект в довгостроковій перспективі, підвищать інноваційний рівень та забезпечать стійке фінансове та ринкове положення України на міжнародній арені.

Згідно проекту цього Закону, приватна підприємницька, інвестиційна та інноваційна діяльність є однією з рушійних сил забезпечення інклюзивного економічного зростання та створення робочих місць. Для оцінки поточного рівня інноваційного розвитку України, розглянемо динаміку деяких показників інноваційного розвитку, згідно даних Державної служби статистики України.^{457, 458} Результати зображено на діаграмах:

- кількість інноваційно активних промислових підприємств (Рис. 1);
- частка кількості підприємств, що впроваджують інновації з фактичними, плановими та прогнозними показниками (Рис. 2, 3).

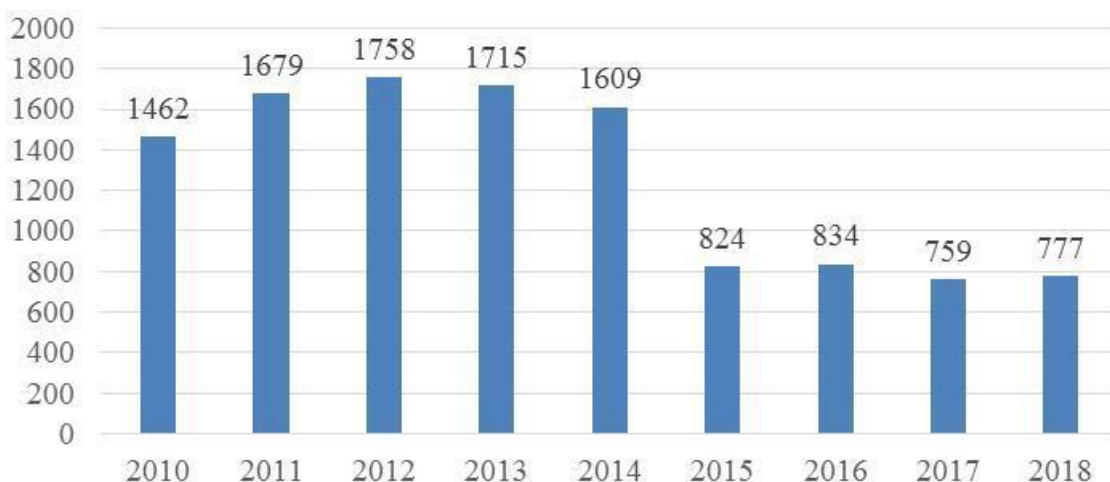

Рис. 1. Кількість інноваційно активних промислових підприємств України, одиниць

Як видно з Рис. 1, відстежується значний спад інноваційно-активних підприємств у 2015 році. Це є результатом окупації територій Автономної Республіки Крим, частини територій Донецької та Луганської областей, та яких залишилася значна кількість промислових підприємств, що склали один із найрозвинутіших потужних промислово-енергетичних комплексів України. Відповідно їхні статистичні дані та показники діяльності залишаються недоступними.

Як бачимо з Рис. 2, дані за останні 20 років корелюються від 8,2% до 16,6%, середнє арифметичне значення складає 12,77%. Загалом простежується позитивна тенденція, яка характеризується поступовим зростанням. Прогноз на 2020-2021рр. складає 14,0-15,0%.

Минулого року 777 українських підприємства здійснювали інноваційну діяльність. З них впроваджували інновації (продукцію та/або технологічні процеси) – 13,8%. Для порівняння: 2012 року інноваційною діяльністю займалося вдвічі більше підприємств – 1758, однак впроваджували інновації 13,6%.

⁴⁵⁶ Проект Закон України «Про стратегію сталого розвитку України до 2030 року» від 07. 08. 2018 р.

⁴⁵⁷ Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник 2018. (2019), с. 65, 99-100.

⁴⁵⁸ Цілі сталого розвитку. Україна. 2019. Моніторинговий звіт. (2019).

Рис. 2. Динаміка зміни частки кількості підприємств, що впроваджували інновації в період 2000-2019рр.

Що стосується показників по реалізації інноваційної продукції, то тут дещо інша динаміка. Прогнозні показники закладено в Державній стратегії розвитку.⁴⁵⁹ Згідно неї, до 2030 року частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції має зрости до 15%. Для співставлення прогнозних і фактичних даних, згідно даних Державної служби статистики України,⁴⁶⁰ показник частки реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції в Україні представлено на Рис. 3.

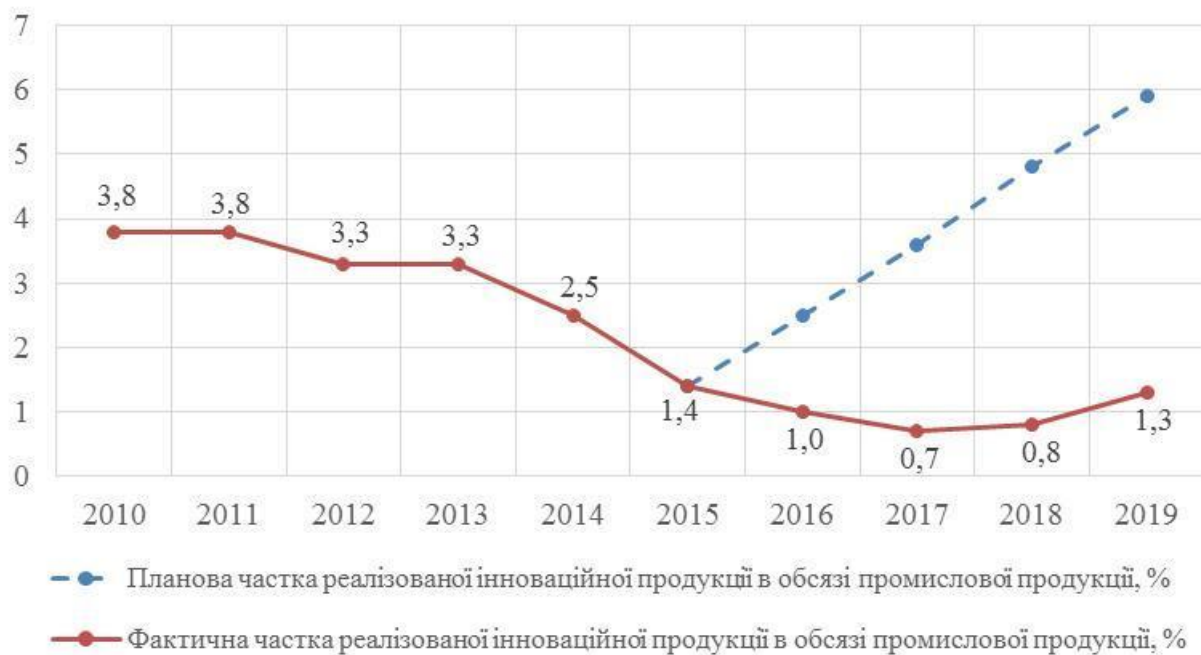

Рис. 3. Планова та фактична частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції, %

⁴⁵⁹ Проект Закон України «Про стратегію сталого розвитку України до 2030 року» від 07. 08. 2018 р.

⁴⁶⁰ Цілі сталого розвитку. Україна. 2019. Моніторинговий звіт. (2019), с. 56-57.

Як бачимо з Рис. 3, планові та фактичні показники суттєво відрізняються. На кінець досліджуваного періоду фактичні показники зменшилися більше ніж у три рази, а в період 2016-2018 рр. – в чотири рази. Це говорить про падіння рівня інноваційності продукції, а, як результат – зниження конкурентоспроможності підприємств. Планові показники, в свою чергу, ставлять задачу стрімкого росту частки інноваційної продукції в загальному об'ємі. Однак, на момент проведення розрахунків та прогнозування, було невідомо про кризу 2020 року. Оскільки Державна стратегія розвитку знаходиться зараз на доопрацюванні, можна припустити, що цей показник також буде скореговано відповідно до нинішніх умов.

Оскільки в період 2015-2019рр. відзначається найнижчий рівень частки реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції, а 2017 рік – є переломним, коли динаміка показала позитивний результат (Рис. 3), доцільно переглянути витрати на інновації в цей період. Дані представлено в Таблиці 1.

Таблиця 1. Витрати на інновації за джерелами фінансування

	2015		2017		2018	
	млн.грн.	у % до загального обсягу	млн.грн.	у % до загального обсягу	млн.грн.	у % до загального обсягу
Усього	13813,7	100,0	9117,5	100,0	12180,1	100,0
за рахунок коштів:						
– власних	13427,0	97,2	7704,1	84,5	10742,0	88,2
– державного бюджету	55,1	0,4	227,3	2,5	639,1	5,2
– місцевих бюджетів	38,4	0,3	95,6	1,0	13,4	0,1
– інвесторів-резидентів	74,3	0,5	273,1	3,0	109,7	0,9
– інвесторів-нерезидентів	58,6	0,4	107,8	1,2	107,0	0,9
– кредитів	113,7	0,8	594,4	6,5	473,9	3,9
– інших джерел	46,6	0,4	115,2	1,3	95,0	0,8

Як бачимо з Таблиці 1, простежується закономірність щодо фінансування інновацій за власні кошти підприємств, їх частка за розглянуті роки складає більше ніж 85%. Також відстежується збільшення частки фінансування за рахунок кредитних коштів більше ніж в чотири рази: з 113,7 млн.грн. у 2015 році до 473,9 млн.грн. у 2018 році. Державне фінансування також відображає значну позитивну динаміку. Графічно дані представлено на Рисунку 4.

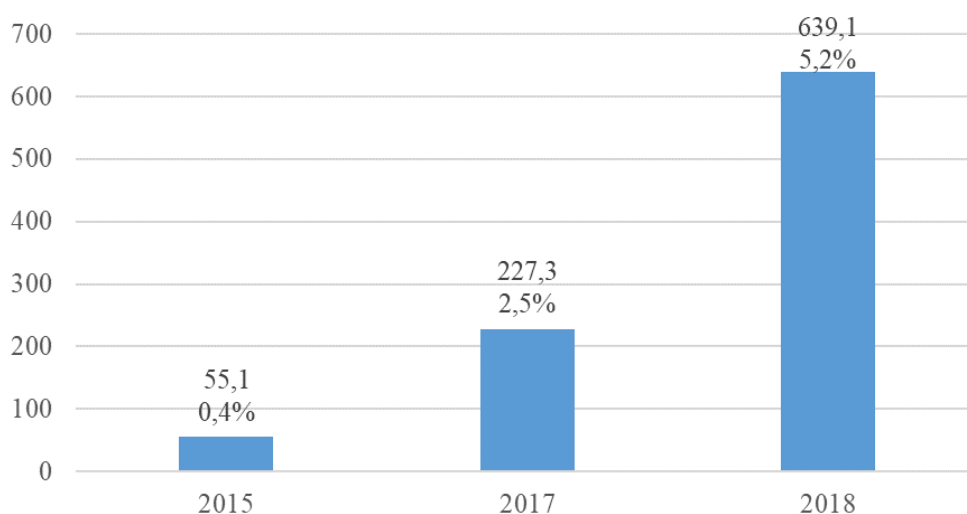

Рис. 4. Фінансування інноваційної діяльності за рахунок коштів державного бюджету млн. грн. та у % до загальних витрат на інновації

Як наведено у Таблиці 1 та Рис. 4, загальна сума витрат на інновації залишається майже однаковою (13,8 млрд. грн. 2015 року проти 12,2 млрд. грн. 2018 року), проте фінансування інноваційної діяльності за державні кошти у 2018 році збільшилося на 1160% порівняно з 2015 роком.

Враховуючи, що останнім часом Україна скорочує бюджетне фінансування інноваційних заходів на користь інших стратегічних напрямів розвитку, як результат, за рахунок державних коштів фінансуються фундаментальні та довгострокові прикладні дослідження, що мають загальнонаціональне значення, а також міждержавні, загальнодержавні науково-технічні програми та проекти. Саме такі інновації відповідають ознакам сталих інновацій, що ще раз підтверджує державну спрямованість на них. В таких умовах, з огляду на збільшення обсягів фінансування в останні роки, можна зробити висновок, що кількість «стійких» інноваційних проектів зросла в декілька разів.

Також, варто відмітити, що згідно Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність» № 118 від 07. 02. 2018 р., максимальний розмір державної допомоги, яка може надаватися суб'єктам господарювання на відшкодування витрат на проведення інноваційної діяльності суб'єктами малого та середнього підприємництва складає 50%, а для великих підприємств – лише 15%.⁴⁶¹ При цьому період фінансової віддачі не повинен бути довшим ніж сім років.

Для аналізу показників витрат на інновації за типами, дані за 2018 рік представлено на Рисунку 5.

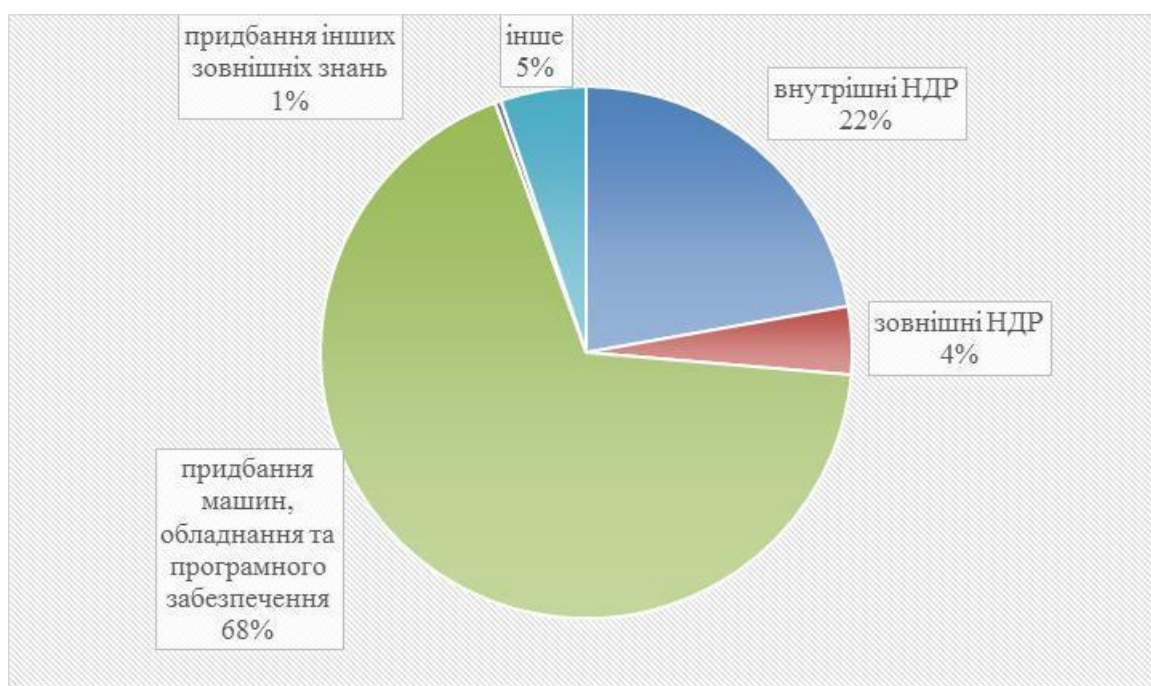

Рис. 5. Частка витрат на інновації за напрямками інноваційної діяльності у 2018 році, %

Найбільше інноваційно активних підприємств займалися виробництвом харчових продуктів (16,8%), а також машин та устаткування (10,2%). Загалом підприємства витратили на інновації 14220,90 млн грн, з яких найбільше – на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (10185,11 млн грн).⁴⁶²

Як бачимо зі статистичних даних, представлених на Рис. 1-5 та в Таблиці 1, не спостерігається стрімкого підвищення рівня інноваційної діяльності. Кількість інноваційно

⁴⁶¹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність» № 118 від 07. 02. 2018 р.

⁴⁶² Інноваційна діяльність в Україні у 2019 році. Науково-аналітична доповідь. (2020), с. 18-19.

активних підприємств за останні шість років скоротилася вдвічі. Можемо припустити, що це пов'язано із відсутністю даних з тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, частини територій Донецької та Луганської областей. Те саме стосується частки реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції, зниження якої в ці роки відбулося більше ніж в два рази та останні декілька років знаходиться на стабільно низькому рівні.

Розглянувши наявні показники та статистичні дані в цьому питанні, робимо висновок, що динаміка показників інноваційного розвитку до 2020 року є стабільною, хоча загальний рівень є низьким. Згідно Глобального індексу інновацій, розрахованого за показниками 2019 року, Україна посіла 47 місце із 129 можливих, що на 4 позиції нижче попереднього року.⁴⁶³

Згідно розрахунків Глобального індексу інновацій, основою української інноваційної конкурентоспроможності є людський капітал і дослідження, а також знання й результати наукових досліджень. Їх ефективна реалізація і є головною конкурентною перевагою. Однак у 2019 році за підіндексом «Людський капітал і дослідження» Україна втратила 8 позицій і опинилася на 51 місці. Причиною цього стало скорочення витрат на освіту у відсотковому співвідношенні до ВВП (22 місце – 2017 р., 48 місце – 2019 р.) та витрат на дослідження і розробки у відсотковому співвідношенні до ВВП (54 місце у 2017 р., 67 місце у 2019 р.). За підіндексом «Знання й результати наукових досліджень» Україна на високому 28-му місці в загальному рейтингу, втративши одну позицію порівняно з 2018 р. Серед сильних сторін даного підіндексу варто виділити наступні показники: створення знань (17 позиція), співвідношення патентів за походженням до ВВП за паритетом купівельної спроможності (17 позиція), співвідношення корисних моделей за походженням до ВВП за паритетом купівельної спроможності (1 місце), витрати на комп'ютерне програмне забезпечення у відсотках ВВП (19 місце), експорт ІКТ послуг у відсотках від загального обсягу торгівлі (11 позиція).

За рівнем розвитку інфраструктури Україна втратила вісім позицій і посідає 97 місце рейтингу. Ринкові показники України оцінені у 43,3 балів, що відповідає 90 місцю в рейтингу. За підіндексом «Креативність» Україна покращила свою позицію, перемістившись із 45 місця на 42, у тому числі за показником нематеріальні активи посідає 17 місце, креативні товари та послуги – 91, онлайн креативність – 43.

Європейське інноваційне табло відображає основні індикатори оцінки ефективності функціонування національної інноваційної системи країн ЄС та деяких країн, які не є членами ЄС. Усі країни, що входять до табло, залежно від значень узагальнюючого індексу, згруповані у чотири групи: «інноваційні лідери», «сильні інноватори», «помірні інноватори» та «повільні інноватори». Україна знаходиться у групі країн, які відносяться до повільних інноваторів, випереджаючи Румунію і поступаючись Чорногорії, Північній Македонії і Болгарії. Значення сукупного індексу для України у 2019 році становило 32,9% (у 2018 році – 24,7%).⁴⁶⁴

Отже, результати міжнародного оцінювання інноваційної діяльності України в 2019 році свідчать, що результативність інноваційної активності України знизилась майже за всіма індексами. Одними з головних причин цього є скорочення витрат на проведення досліджень і розробок й на освіту, недостатній рівень розвитку інноваційної інфраструктури та кластерів, а також слабкий захист прав інтелектуальної власності.

По вищенаведених даних, було встановлено, що рівень інноваційності України на кінець 2019 року за міжнародними рейтингами – знизився, за показниками внутрішньої діяльності – спостерігається стабільно низький рівень.

У 2020 році світ поглинула Глобальна фінансова криза, яка перебуває в активній фазі станом на серпень 2020 року. Криза почала проявлятися у лютому і березні, а згодом і у

⁴⁶³ The Global Innovation Index (2020).

⁴⁶⁴ European Innovation Scoreboard (2020).

квітні, 2020 року під час падіння світового фондового ринку. Поштовхом до падіння стала пандемія коронавірусу Covid-19, що вразив Китай, а потім і решту світу.⁴⁶⁵

На даний момент, немає офіційних статистичних даних по інноваційній діяльності за 2020 рік. Тому для оцінки впливу негативних кризових факторів, розглянемо динаміку показників по фінансовим результатам діяльності підприємств, дані яких надаються поквартально.⁴⁶⁶ Темпи зростання (зниження) прибутку та збитків представлено на Рис. 6.

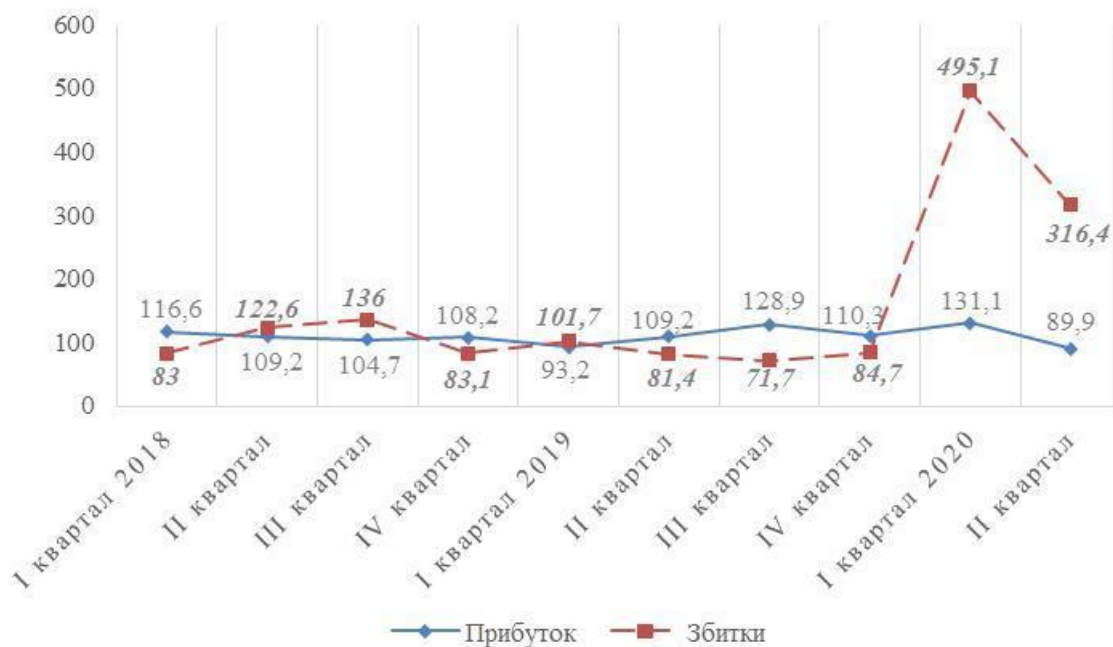

Рис. 6. Темпи зростання (зниження) прибутку та збитків (у % до відповідного періоду попереднього року)

За січень-червень 2020 р. фінансовий результат великих та середніх підприємств становив 29,2 млрд. грн. прибутку (за січень-червень 2019 р. – 218,1 млрд. грн. прибутку). Прибуток становив 262,4 млрд. грн., або 89,9% порівняно із січнем-червнем 2019 року, збитків допущено на суму 233,2 млрд. грн. (або 316,4%). Частка збиткових підприємств за січень-червень 2020р. становила 36,6% (за січень-червень 2019 року – 24,9%).

Фінансові результати діяльності підприємств великого та середнього бізнесу за перше півріччя 2020 року чітко відображають вплив кризового становища світової економіки. Ситуація ускладнилася карантинними обмеженнями весною 2020 року, коли було зупинено роботу майже всіх промислових підприємств і вони понесли колосальні збитки.

Підприємствам України необхідно знайти шляхи розвитку, які зможуть забезпечувати швидку адаптацію до нових обставин. Саме тому впровадження стійких інновації має вирішальне значення у подоланні кризи як в межах підприємства, так і для країни в цілому. Обґрунтування їх застосування полягає в отриманні майбутніх результатів та переваг для підприємства. В свою чергу, для країни це дасть змогу стабілізувати фінансове становище, підвищити показники інноваційності на світовому ринку, як результат, це покращить її конкурентоспроможність та забезпечить фінансовий резерв у довгостроковій перспективі.

Висновки. Світова економічна криза 2020 року, ускладнена карантинними обмеженнями, похитнула стабільність світової економіки. Її вплив відчула кожна країна та кожне окреме підприємство. Країни, щоб втриматися на плаву, змушені балансувати між впровадженням жорстких заходів протидії розповсюдження вірусу та стабілізацією економічного становища. Нові мінливі умови існування вимагають нових підходів до

⁴⁶⁵ Глобальна фінансова криза 2020 року (2020).

⁴⁶⁶ Фінансові результати діяльності великих та середніх підприємств за січень-червень 2020 року. Експрес-випуск від 25. 08. 2020. Державна служба статистики України. (2020).

організації підприємницької діяльності в довгостроковій перспективі, в тому числі на державному рівні. Одним зі способів вирішення цього завдання та подолання кризового становища можуть стати сталі інновації. Вони характеризуються безперервністю інноваційних процесів в довгостроковій перспективі, що мають синергетичний ефект, та є економічно обґрунтованими. Дослідження діяльності європейського бізнесу показують сильний взаємозв'язок між стійкістю інновацій та зростанням прибутковості, обсягів продажу та продуктивності праці. В Україні на державному рівні сталий розвиток розглядається як політична та практична модель, орієнтована на досягнення оптимального балансу між трьома складовими розвитку: економічною, соціальною та екологічною. В цих напрямках надається більша частина фінансування за рахунок коштів державного бюджету, причому обсяги фінансування значно зросли. Однак, порівняно з західними країнами, вони є низькими. Більше 85% загальних обсягів фінансування проводиться за рахунок власних коштів підприємств, тому, можна стверджувати, що обов'язки по інноваційному розвитку держава делегувала підприємствам, приймаючи в цьому незначну участь, близько 5% загальних обсягів фінансування.

Згідно розглянутих статистичних даних, навіть зі збільшенням обсягів фінансування за рахунок коштів державного бюджету, в Україні не спостерігається стрімкого підвищення рівня інноваційної діяльності. Кількість інноваційно активних підприємств за останні шість років скоротилася вдвічі. Припускаємо, це пов'язано із відсутністю даних з тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, частини територій Донецької та Луганської областей. Те саме стосується частки реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції, зниження якої в 2014-2015 роки відбулося більше ніж в два рази та останні декілька років знаходиться на стабільно низькому рівні.

З точки зору міжнародних оцінок інноваційності 2019 року, Україна знаходиться у групі країн, які відносяться до повільних інноваторів. Інноваційна конкурентоспроможність має високі показники за такими параметрами як: людський капітал і дослідження, знання й результати наукових досліджень. Їх ефективна реалізація і є головною конкурентною перевагою. Слабкими сторонами є: скорочення витрат на освіту у відсотковому співвідношенні до ВВП, витрат на дослідження і розробки у відсотковому співвідношенні до ВВП, рівень інфраструктури та загальні ринкові показники.

Фінансове та інноваційне підґрунтя в докризовий період було відносно стабільним, хоч і характеризувалося низьким рівнем порівняно з провідними країнами світу. Вплив кризових явищ істотно відобразився на фінансових показниках діяльності підприємств. Частка збиткових підприємств збільшилася більше ніж на 10%, а об'єми збитків показали динаміку росту більше ніж у три рази порівняно з відповідним періодом 2019 року, а прибутки знизилися в десять разів. Щоб динаміка змінилася на позитивну, необхідно застосовувати кардинально нові підходи до організації діяльності. Поточна ситуація показує, що підприємства мають знаходитися в постійній готовності до мінливості середовища діяльності та мати фінансові резерви. Такі цілі можуть бути досягнуті через впровадження стійких інновацій. На державному рівні вони мають бути основними складовими довгострокової стратегії розвитку України, оскільки їх розробка та використання забезпечуватиме фінансову стабільність, підвищать рівень конкурентоспроможності, покращать показники за міжнародними рейтингами та показники внутрішньої діяльності за всіма векторами розвитку.

Література

1. Л. Хендріксон, Д. Тейлор, Л. Енг, К. Кео, Т. Нгуєн, Ф. Соріано Вплив стійких інновацій на зростання бізнесу. н.-д. робота. Канберра (Австралія), 2018. № 2/2018. – 60 с. URL: <https://www.industry.gov.au/sites/default/files/2018-12/oce-impact-of-persistent-innovation-on-business-growth.pdf> (дата звернення – 06. 09. 2020 р.).

2. Л. Шмідт Значення стійкості: побудова довгострокової інноваційної системи. Енн-Арбор (штат Мічиган, США), 2019. URL: <https://www.theinovogroup.com/persistent-innovation> (дата звернення – 06. 09. 2020 р.).
3. Т. Клаузен, М. Поджола, К. Саппрасерт, Б. Верспаген Інноваційні стратегії як джерело стійких інновацій. н.-д. робота. Осло (Норвегія). 2010. – 34 с. URL: <https://ideas.repec.org/p/tik/inowpp/20100617> (дата звернення – 06. 09. 2020 р.).
4. П'ятницька Г. Т., Найдюк В. С. Фінансова стійкість як базис для визначення стратегічного вектору інноваційного розвитку підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 4. С. 7-16.
5. Фюлоп Г. Впровадження стратегії стійкого розвитку для підвищення ефективності бізнесу / Г. Фюлоп, О. І. Савченко, Р. О. Нестеренко // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. пр. / ред. О. Г. Романовський. – Харків: НТУ "ХП", 2017. – Випуск 47 (51): матеріали міжнар. наук.-практ. конф.: "Духовно-моральнісні основи та відповідальність особистості у долі людської цивілізації", 16 листопада 2016 р. – Т. 1. – С. 200-207.
6. Бриндін Є. Г. Синергія інноваційного і технологічного розвитку // Росія: тенденції і перспективи розвитку. 2018. № 13-2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sinergiya-innovatsionnogo-i-tehnologicheskogo-razvitiya> (дата звернення – 06. 09. 2020 р.).
7. Проект Закон України «Про стратегію сталого розвитку України до 2030 року» від 07. 08. 2018 р. (дата звернення – 06. 09. 2020 р., статус – на доопрацюванні).
8. Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник 2018. Державна служба статистики України. Київ. 2019. – 108 с.
9. Цілі сталого розвитку. Україна. 2019. Моніторинговий звіт. Державна служба статистики України. Київ. 2019. – 92 с.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність» № 118 від 07. 02. 2018 р. (дата звернення – 09. 09. 2020 р., статус – чинний).
11. Інноваційна діяльність в Україні у 2019 році. Науково-аналітична доповідь. Український інститут науково-технічної експертизи та інформації. Київ. 2020. – 45 с.
12. The Global Innovation Index 2019. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2019-report> (дата звернення – 06. 09. 2020 р.).
13. European Innovation Scoreboard 2020. URL: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/41941> (дата звернення – 06. 09. 2020 р.).
14. Глобальна фінансова криза 2020 року. URL: https://www.uk.wikipedia.org/wiki/Глобальна_фінансова_криза_2020_року (дата звернення – 06. 09. 2020 р.).
15. Фінансові результати діяльності великих та середніх підприємств за січень-червень 2020 року. Експрес-випуск від 25. 08. 2020. Державна служба статистики України. Київ. 2020. – 4 с.